

Helsinki

Konepajan aikuislukion abiopas
Ohjeita syksyn 2024 ylioppilaskokeisiin

YLIOPPILASKOEPÄIVÄT	- 3 -
YO-TUTKINNON VUODENKIERTO	- 4 -
DIGITAALISET YLIOPPILASKOKEET	- 5 -
KÄYTÄNNÖN OHJEITA KOKEISIIN	- 6 -
YLIOPPILASTUTKINNON SUORITTAMINEN	- 7 -
OSALLISTUMISOIKEUS	- 7 -
ILMOITTAUTUMINEN.....	- 8 -
KOESUORITUSTA HEIKENTÄVÄT SYYT	- 9 -
KOKEIDEN UUSIMINEN JA TUTKINNON TÄYDENTÄMINEN	- 9 -
VILPPI JA JÄRJESTYKSEN RIKKOMINEN	- 10 -
KOESUORITUKSET JA ARVOSTELU	- 10 -
OIKAISUVAATIMUS	- 10 -
YLIOPPILAAN NIMEN JULKAISEMINEN.....	- 10 -
YLIOPPILASTUTKINNON ARVOSANAT	- 11 -
KOMPENSAATIO.....	- 11 -
YLIOPPILASTODISTUS	- 11 -
PÄÄTTÖTODISTUS	- 11 -
AINEKOHTAISIA OHJEITA YLIOPPILASKOKEISIIN	- 12 -
ÄIDINKIELEN KOE	- 12 -
SUOMI TOISENA KIELENÄ -KOE	- 12 -
KIELIKOKEET	- 13 -
MATEMATIIKAN KOE.....	- 14 -
REAALIAINEIDEN KOKEET	- 14 -

YLIOPPILASKOEPÄIVÄT

- Ylioppilaskokeet pidetään osoitteessa Elimäenkatu 23.
- Löydät tarkemmat tiedot koetiloista Wilman tiedotteissa ennen kokeita.
- Paikalla on oltava klo 8.15, jotta kokeet pääsevät alkamaan ajallaan klo 9.00.

SYKSY 2024

ma 16.9.	äidinkieli ja kirjallisuus, lukutaidon koe
ke 18.9.	uskonto, elämäkatsomustieto, yhteiskuntaoppi, kemia, maantiede, terveystieto
pe 20.9.	englanti, espanja, ranska, saksa, venäjä, pitkä oppimäärä
ma 23.9.	ruotsi, pitkä ja keskipitkä oppimäärä
ti 24.9.	psykologia, filosofia, historia, fysiikka, biologia
to 26.9.	matematiikka, pitkä ja lyhyt oppimäärä
pe 27.9.	äidinkieli ja kirjallisuus, kirjoitustaidon koe ja suomi toisena kielenä -koe
ma 30.9.	englanti, espanja, italia, ranska, saksa, venäjä, lyhyt oppimäärä
to 5.12.	LAKKIAISET klo 18

KEVÄT 2025

ti 11.3.	äidinkieli ja kirjallisuus, lukutaidon koe ja suomi toisena kielenä -koe
to 13.3.	englanti, espanja, italia, ranska, saksa, venäjä, lyhyt oppimäärä
pe 14.3.	äidinkieli ja kirjallisuus, kirjoitustaidon koe
ma 17.3.	englanti, espanja, ranska, saksa, venäjä, pitkä oppimäärä
ke 19.3.	matematiikka, pitkä ja lyhyt oppimäärä
pe 21.3.	psykologia, filosofia, historia, fysiikka, biologia
ma 24.3.	ruotsi, pitkä ja keskipitkä oppimäärä
ke 26.3.	uskonto, elämäkatsomustieto, yhteiskuntaoppi, kemia, maantiede, terveystieto
pe 30.5.	LAKKIAISET klo 18

YO-TUTKINNON VUODENKIERTO

ELOKUU

- elokuun kertausopinnot

SYYSKUU

- osallistumisoikeus syksyn yo-kokeisiin tarkistetaan
- syksyn yo-kokeet

MARRASKUU

- 4.11. mennessä opintojen oltava suoritettu, jos olet valmistumassa syksyllä
- lopulliset yo-koetulokset Wilmaan ja Oma Opintopolkuun
- ilmoittautuminen kevään yo-kokeisiin

JOULUKUU

- lakkiaiset itsenäisyyspäivän tienoilla
- 3. periodin kertausopinnot alkavat

MAALISKUU

- osallistumisoikeus kevään yo-kokeisiin tarkistetaan
- kevään yo-kokeet

TOUKOKUU

- 5.5. mennessä opintojen oltava suoritettu, jos olet valmistumassa keväällä
- lopulliset yo-koetulokset Wilmaan ja Oma Opintopolkuun
- ilmoittautuminen syksyn yo-kokeisiin
- ilmoittautuminen kesäkuun ja elokuun kertausopintoihin
- lakkiaiset touko-kesäkuun vaihteessa

KESÄKUU

- kesäkuun kertausopinnot

DIGITAALISET YLIOPPILASKOKEET

Yo-kokeet suoritetaan omalla kannettavalla tietokoneella. Abitti-kokeita harjoitellaan lukio-opinnoissa. Ylioppilastutkintolautakunnan sivuilta ylioppilastutkinto.fi ja abitti.fi löydät lisätietoja.

Ylioppilaskokeessa laitteeseen käynnistetään YTL:n toimittama Abitti-käyttöjärjestelmä ohjelmistoinen USB-muistilta. Laitteessa tulee siis olla mahdollisuus käynnistää käyttöjärjestelmä USB-muistilta sekä Ethernet/WLAN-verkkoliitäntä langallista verkkoyhteyttä varten. Näytön koko saa olla enintään 18". Kokeessa tarvitsen myös laitteen virtajohto ja langalliset kuulokkeet. Mahdollisten lisälaitteina liitettävien hiiren ja/tai näppäimistön on myös toimittava langallisesti. Bluetooth-laitteita ei koetilassa sallita.

Koneen omaa käyttöjärjestelmää ei käytetä kokeen aikana, eikä sinulla ole mahdollisuutta käyttää koneeseen asennettuja ohjelmia tai tiedostoja. Laitteen yhteensopivuuden voit varmistaa lataamalla koekäyttöjärjestelmän omalle USB-muistille ja käynnistämällä sen laitteessa. Ohjeet löytyvät osoitteesta abitti.fi. Vastuu laitteen käynnistymisestä on sinulla, joten sinun tulee varmistua hyvissä ajoin ennen koetilannetta käyttämäsi laitteen toimivuudesta kokeilemalla. Sinun täytyy siis tutustua sähköisissä ylioppilaskokeissa käytettäviin Abitti-koeympäristöön ja LibreOffice-ohjelmistoon ennen varsinaisia ylioppilaskokeita. LibreOffice-paketin voi ladata ilmaiseksi omalle koneelle.

- Varmista, että sinulla on ylioppilaskokeen tekemiseen soveltuva kannettava tietokone ja lisälaitteet:
  - USB-liitäntä muistitikkua varten sekä Ethernet/WLAN-liitäntä, jolla laite liitetään langalliseen verkkoon (monet laitteet vaativat erillisen sovitinpalan)
  - langalliset kuulokkeet (ei Bluetooth)
  - laitteen virtajohto
  - halutessasi langallinen hiiri (ei Bluetooth)
- Kannettava tietokone täytyy pystyä käynnistämään USB-muistilta, koska yo-kokeissa tällä tuodaan koneelle suljettu verkko.
- Selvitä etukäteen, miten oma kannettava koneesi käynnistetään USB-muistilta:
  - googlaa oman koneesi merkki ja malli + "boot from usb"
- Jos konettasi ei ole aikaisemmin käynnistetty USB-tikulta, voit ensimmäisellä kerralla joutua tekemään muutoksia koneen asetuksiin (käynnistysasetuksissa määrätään kone käynnistymään USB-muistilta).
- Koululla pidetään opintojen yhteydessä harjoituskokeita, joissa jokaisen oma kannettava tietokone käynnistetään USB-muistilta ja Abitti-koeympäristöön sekä LibreOffice-ohjelmistoon tutustutaan. Varmista siis opettajilta, milloin Abitti-harjoituskokeita tehdään.

KÄYTÄNNÖN OHJEITA KOKEISIIN

Koekohtaiset tiedot kokeiden sijoittelusta löytyvät Wilman tiedotteista ennen kokeita. Koetilaisuuden aloitus ohjeistuksineen vie aikaa, joten kokeisiin täytyy saapua viimeistään klo 8.15, jotta kokeet voidaan aloittaa ajallaan. klo 9.00. Kokeet kestävät 6 tuntia. Kokeista saa poistua aikaisintaan klo 12.

Koulun tuloaulassa on koeaamuna nähtävissä kokeeseen osallistuvien nimiluettelot, joista löydät oman koetilan sekä istumapaikanumeron.

Abittiin kirjaututaan henkilötunnuksella. Varaudu todistamaan henkilöllisyytesi voimassa olevalla kuvallisella henkilöllisyystodistuksella sekä koejärjestelmään kirjautuessa että kokeesta poistuessa.

Koetilassa on vastausten luonnostelua varten luonnospapereita, jotka palautetaan kokeen päätyttyä valvojalle. Näitä luonnospapereita ei huomioida arvostelussa.

Koetilaan saa tuoda vain kokeen suorittamiseen tarvittavat välineet ja eväät ilman käärepaperia, mielellään läpinäkyvässä rasiassa. Kaikki, mitä tuot koetilaan, tarkistetaan koetilaan saavuttaessa. Kaikista eväistä on poistettava etiketit ja tekstit on teipattava piiloon ennen saliin tuloa. Mitään langattomasti toimivia Bluetooth-laitteita ei saa tuoda saliin.

Varmistu siitä, ettei taskuissasi eikä muualla mukanasasi ole mitään, mikä voisi aiheuttaa tulkintavaikeuksia vilpin yrityksen suhteen.

Voit pyytää lupaa päästä WC-käynnille nousemalla seisomaan pulpetin viereen. Viittaa, kun sinulla on muuta asiaa. Salista voi poistua WC-käynnille vain valvojan saattamana.

Koepäivänä:

- Tule yo-kokeeseen hyvissä ajoin eli viimeistään klo 8.15. Alkuvalmisteluihin menee aikaa.
- Selvitä koetila ja istumapaikka opiskelijalistasta ja tule koetilaan niin, että kaikki tavarasi ovat helposti tarkastettavissa.
- Tuo tarvittavat laitteet mukanasasi, kytke ne koeverkkoon ja sähköverkkoon. Liitä kuulokkeesi kannettavaan tietokoneeseen.
- Käynnistä päätelaite paikaltasi löytyvältä opiskelijan USB-tikulta ja tee äänitesti.
- Syötä koejärjestelmään huolellisesti nimesi ja henkilötunnuksesi ja valitse oikea koe. Odota, että valvoja tulee tunnistamaan sinut. Henkilöllisyystodistuksen tulee olla esillä.
- Tunnistuksen jälkeen koe avataan, ja voit aloittaa sen tekemisen.
- Kun koe on valmis, päätä koe ja sulje tietokone. Palauta valvojalle USB-tikku ja luonnospaperit ja todista samalla uudelleen henkilöllisyytesi.

YLIOPPILASTUTKINNON SUORITTAMINEN

Ylioppilastutkinto on suoritettava enintään kolmen perättäisen tutkintokerran aikana (ks. kuitenkin kohta *Hylätyn kokeen uusiminen*). Voit lisätä tutkintoosi uusia aineita näiden kolmen tutkintokerran aikana. Tutkinnon suorittaminen alkaa, kun ilmoittaudut yhteen tai useampaan kokeeseen ensimmäisen kerran. Neuvottele aina opinto-ohjaajan kanssa ennen hajautetun tutkinnon aloittamista. Vältä liian aikaista aloitusta!

Tutkintoon kuuluu vähintään viisi koetta. Kaikkien kokelaiden pitää suorittaa äidinkielen ja kirjallisuuden koe. Voi suorittaa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -kokeen, jos äidinkielenä on muu kuin suomi ja jos olet opiskellut lukiossa suomi toisena kielenä -oppimäärän. Voit valita neljä muuta koetta vähintään kolmesta eri ryhmästä, joihin kuuluvat:

- toisen kotimaisen kielen koe
- vieraan kielen koe
- matematiikan koe
- reaaliaineen koe.

Tutkintoon vaadittaviin viiteen kokeeseen tulee sisältyä vähintään yksi pitkän oppimäärän koe. Voit lisäksi sisällyttää tutkintoosi yhden tai useamman muun kokeen. Voit lisätä tutkintoosi uusia koetta korkeintaan kolmen tutkintokerran ajan. Voit täydentää tutkintoasi uusilla aineilla sen jälkeen, kun olet valmistunut ylioppilaaksi. Voit valita myös sellaisia ylioppilastutkinnon ainevalikoimaan kuuluvia aineita, joita ei opeteta omassa lukiossasi.

Voit suorittaa tutkinnossasi eri tason kokeita samasta oppiaineesta, esimerkiksi lyhyen matematiikan kokeen ja pitkän matematiikan kokeen. Vain toinen saman aineen kokeista voi kuitenkin kuulua tutkintoon vaadittavien viiden kokeen joukkoon.

Sinun ei tarvitse ilmoittaa etukäteen, mitkä kokeet ovat tutkintoosi vaadittavia kokeita. Voit valmistua ylioppilaaksi millä tahansa kokeiden yhdistelmällä, joka täyttää yllä mainitut ehdot.

Tutkintosi on valmis, kun olet suorittanut tutkintoon vaadittavien viiden kokeen lisäksi lukion oppimäärän tai muut tutkintoon oikeuttavat opinnot esimerkiksi ammatillisessa oppilaitoksessa.

OSALLISTUMISOIKEUS

Sinulla on oikeus osallistua yo-tutkinnon kokeeseen, kun olet opiskellut ennen kokeeseen osallistumistaan vähintään asianomaisen oppiaineen pakolliset opinnot. Myös vähintään 2,5-vuotinen ammatillinen tutkinto antaa oikeuden osallistua ylioppilaskokeisiin. Kaksoistutkinnossa 90 osaamispisteen suorittaminen antaa osallistumisoikeuden yo-kokeisiin.

ILMOITTAUTUMINEN

Yo-kokeisiin ilmoittaudutaan yhteen suorituskertaan kerrallaan koulun ilmoittamina ilmoittautumisaikoina. Wilmaan tehty alustava ilmoittautuminen täytyy tarkastuttaa ja hyväksyttää opinto-ohjaajalla.

Oppivelvollisuuden piiriin kuuluville opiskelijoille viiden yo-tutkintoon kuuluvan kokeen suorittaminen on maksutonta. Muille koekohtainen maksu on 38 €/koe, ja se on ulosottokelpoinen. Laskut postitetaan ilmoittamaasi osoitteeseen.

Ilmoittautuminen kokeisiin on sitova. Voit anoa ylioppilastutkintolautakunnalta ilmoittautumisen mitätöintiä, ja tällöin tulee ottaa yhteyttä rehtoriin tai apulaisrehtoriin. Muista aina ilmoittaa mahdollisista osallistumisesteistä mahdollisimman pian rehtorille tai apulaisrehtorille!

Ilmoittautuminen Wilmassa

- 1) Tee yo-kokeiden hajautussuunnitelma ja sitova ilmoittautuminen yo-kokeisiin Wilmassa.
  - 2) Vahvista ilmoittautuminen tapaamalla opinto-ohjaaja tai lähettämällä hänelle vahvistusviesti Wilmassa.
- Valitse yläreunan valikosta *Lomakkeet*.
  - Tee yo-kokeiden hajautussuunnitelma lomakkeella B *Ylioppilastutkintosuunnitelma*.
  - Yo-tutkinnon täydentäjien tai korottajien ei tarvitse tehdä hajautussuunnitelmaa.
  - Kirjaa kohtaan *Ylioppilaskokeiden hajautussuunnitelma* oma suunnitelmasi: suoritusaike, yo-aine, tavoitearvosana ja muita lisätietoja. Lisää rivejä tarvittava määrä +-painikkeella.
  - Kokeita tulee suunnitelmassa olla vähintään viisi.
  - Muista lopuksi tallentaa syöttämäsi tiedot.
  - Muista, että tämä osio on vain suunnitelma, ei siis sitova ilmoittautuminen.
  - Valitse uudelleen *Lomakkeet* ja *YO-tutkinto, SITOVA ilmoittautuminen*. Hajautussuunnitelmasi näkyy nyt tällä lomakkeella. Ilmoittautuminen seuraaviin yo-kokeisiin tehdään kohdassa *SITOVA ilmoittautuminen*. Jokaiseen yo-koekertaan ilmoittaudutaan erikseen.
  - Valitse aine, johon ilmoittaudut.
  - Lisää suoritusaike 2024S, joka tulee automaattisesti, kun siirrät cursorin sarakkeeseen.
  - Kun ilmoittaudut useampaan kokeeseen, lisää rivejä tarvittava määrä.
  - Jos sinulla on päätös erityisjärjestelyistä, tiedot näkyvät tällä lomakkeella. Varmista mahdolliset erityisjärjestelyt vielä erikseen ilmoittautumisen yhteydessä.
  - Tallenna tiedot.
  - Vahvista ilmoittautuminen tapaamalla opinto-ohjaaja tai lähettämällä hänelle vahvistusviesti Wilmassa.

KOESUORITUSTA HEIKENTÄVÄT SYYT

Sairauden, vamman, lukemisen ja kirjoittamisen erityisvaikeuden, vieraskielisyyden tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi voit suorittaa ylioppilastutkinnon kokeet poikkeavasti eli sinulle voidaan myöntää erityisjärjestelyinä esim. lisäaikaa. Mahdollista on myös hylätyn kokeen arvosanan korotus lopullista arvosanaa määrätessä.

Lukion erityisopettaja tekee ylioppilastutkintolautakuntaa varten lukitestauksen ja -lausunnon erikseen pyydettäessä. Sinun on tarvittaessa käynnistettävä testaus- ja lausuntoprosessi jo pian opiskelujen alettua, koska erityisjärjestelyjä on kokeiltava opintojen aikana. Lisäksi on saatava kahden aineenopettajan lausunto erityisjärjestelyjen tarpeesta. Ylioppilastutkintoa varten anottavista erityisjärjestelyistä sekä vieraskielisyyspalveluksista saa tietoa erityisopettajalta sekä YTL:n verkkosivuilta.

Erityisjärjestelyitä ylioppilaskokeeseen on haettava ylioppilastutkintolautakunnalta jo ennen ensimmäistä yo-kokeisiin ilmoittautumista. Ota yhteyttä asiassa erityisopettajaan viimeistään puoli vuotta ennen ilmoittautumistasi yo-kokeeseen. Lisätietoja ja ohjeita em. seikkoihin liittyvissä kysymyksissä saa erityisopettaja Päivi Rantalalta (paivi.rantala@edu.hel.fi, puh. 050 401 3323).

KOKEIDEN UUSIMINEN JA TUTKINNON TÄYDENTÄMINEN

Pakollisen hylätyn kokeen saa uusia kolme kertaa tutkinnon aikana. Siis jos suoritat tutkinnon kolmena perättäisenä tutkintokertana ja tulet hylätyksi jossakin pakollisessa kokeessa viimeisellä näistä tutkintokerroista, saat uusia hylätyn kokeen vielä kolme kertaa kolmen seuraavan tutkintokerran aikana. Pisimmillään tutkinnon suorittaminen voi siis ulottua kuuteen tutkintokertaan. Jollei tutkintoa ole säädettyssä ajassa suoritettu, on tutkinto uusittava kokonaisuudessaan.

Hylätyksi katsotaan myös sellainen koe, johon olet ilmoittautunut mutta jäänyt siihen saapumatta, tai koe, jota et ole jättänyt arvosteltavaksi.

Jos sinut on hylätty pakollisessa vaativamman tason kokeessa, saat hylättyä koetta uusiessasi osallistua saman oppiaineen lyhemmän oppimäärän kokeeseen. Lyhempään oppimäärään perustuvan kokeen suorittaminen katsotaan alkuperäisen kokeen uusimiseksi. Jo siis sinut on hylätty esimerkiksi pakollisessa pitkän matematiikan kokeessa, voit hylättynä kokeena uusia lyhyen matematiikan kokeen. Tason vaihtaminen edellyttää kuitenkin, että pakollisiin kokeisiin sisältyy yksi vaativamman tason koe.

Saat uusia ylioppilastutkinnon hyväksytysti suoritettua kokeen ilman aikarajaa.

Sinulla on oikeus täydentää tutkintoasi kokeilla, joihin et ole aikaisemmin osallistunut. Tutkintoa voi myös täydentää saman oppiaineen eritasoisella kokeella. Tutkinnon täydentäminen on mahdollista vasta sen jälkeen, kun tutkinto on suoritettu. Täydentämisen ajankohtaa ei muutoin ole rajoitettu.

VILPPI JA JÄRJESTYKSEN RIKKOMINEN

Jos syyllistyt vilpilliseen menettelyyn tai vilpin yritykseen tai avustat siinä tai muuten törkeästi rikot järjestystä, menetät oikeutesi osallistua kokeisiin kyseisenä tutkintokertana. Kaikki kokeet, joihin olet samalla tutkintokerralla ilmoittautunut, katsotaan hylätyiksi.

Matkapuhelimien ja muiden älylaitteiden tuominen koetiloihin on kiellettyä. Kokeista poistuminen ennen lautakunnan sallimaa aikaa klo 12 on lautakunnan määräysten vastaista.

KOESUORITUKSET JA ARVOSTELU

Kunkin kokeen ainekohtaisissa määräyksissä annetaan tarkemmat ohjeet kokeiden suorittamisesta. Kokeen jälkeen opettaja arvostelee koesuoritukset alustavasti 1–2 viikon kuluttua kokeesta. Lopullisen arvostelun suorittavat lautakunnan sensorit. Lopulliset tulokset tulevat Wilmaan ja Oma Opintopolkuun lautakunnan kulloinkin ilmoittamana päivämääränä.

Arvosanojen pisterajat lautakunta päättää sitten, kun arvostelutyö on saatu päätökseen, kullakin tutkintokerralla erikseen. Eri arvosanojen suhteelliset osuudet lautakunta pyrkii pitämään perättäisinä vuosina jokseenkin samoina, mutta eri vuosina voi arvosanarajoissa olla melkoisia eroja.

OIKAISUVAATIMUS

Kokelaalla on mahdollisuus nähdä tulokset ja arvostellut koesuoritukset Oma Opintopolku -verkkopalvelussa. Jos olet tyytymätön kokeen arvosteluun, voit tehdä lautakunnalle maksullisen (58 €) oikaisuvaatimuksen 14 päivän kuluessa siitä, kun sinulla on ollut tilaisuus saada arvostelun tulos tietosi. Hakemuksesta tulee ilmetä, mitä koetta ja kokeen osaa pyyntö koskee. Maksu palautetaan, jos oikaisuvaatimus johtaa arvosanan tai pistemäärän korottamiseen.

YLIOPPILAAN NIMEN JULKAISEMINEN

Sekä ylioppilaslautakunnalla että lukiolla on oikeus antaa ylioppilaiden nimet julkaistaviksi sen jälkeen, kun lautakunta on lähettänyt lukiolle tutkinnon tulostiedot ja tietojen oikeellisuus on varmistettu. Lautakunnan julkaisemassa nimilistassa on niiden ylioppilaiden nimet, jotka ovat suorittaneet tutkintonsa loppuun kyseisessä tutkinnossa ja jotka myös saavat lukion päättötodistuksen tai todistuksen ammatillisesta tutkinnosta.

Jos et halua nimeäsi julkaistavan, sinun tulee pyytää kirjallisesti sekä lukiota että lautakuntaa poistamaan nimesi julkaistavaksi tarkoitetusta nimilistasta. Pyyntö esitetään rehtorille, joka toimittaa sen edelleen lautakuntaan. Pyyntö on esitettävä hyvissä ajoin ennen tulosten valmistumista.

YLIOPPILASTUTKINNON ARVOSANAT

Ylioppilastutkinnossa annettavat arvosanat, jotka vastaavat kouluarvosanoja 4–10:

L	Laudatur
E	Eximia cum laude approbatur
M	Magna cum laude approbatur
C	Cum laude approbatur
B	Lubenter approbatur
A	Approbatur
I	Improbatur

KOMPENSAATIO

Jos olet suorittanut tutkintoon vaadittavista viidestä kokeesta yhden kokeen hylätyllä arvosanalla ja neljä hyväksytyllä arvosanalla, saat näistä neljästä kokeesta kompensatiopisteitä arvosanojen perusteella seuraavasti: laudatur 7, eximia cum laude approbatur 6, magna cum laude approbatur 5, cum laude approbatur 4, lubenter approbatur 3 ja approbatur 2. Kompensatiopisteet lasketaan yhteen, ja 10 kompensatiopistettä kompensoi hylätyn arvosanan. Jos olet suorittanut enemmän kuin viisi koetta, otetaan kompensatiopisteiden laskemisessa huomioon tutkintoon vaadittavista kokeista ne neljä koetta, jotka tuottavat korkeimman kompensatiopistesumman. Minimissään arvosanoilla ABBA voi siis kompensoida yhden hylätyn kokeen. Vain yhden hylätyn kokeen voi kompensoida. Tutkinto ei voi kuitenkaan tulla hyväksytyksi, jos koe on hylätty järjestyksen rikkomisen tai vilpillisen menettelyn vuoksi tai jos kokelas ei ole saapunut kokeeseen tai jättänyt koesuoritusta arvosteltavaksi.

YLIOPPILASTODISTUS

Ylioppilastutkintolautakunta antaa ylioppilastutkintotodistuksen niille, jotka on hyväksytty pakollisissa kokeissa ja jotka saavat tai ovat saaneet lukion päättötodistuksen tai vastaavan todistuksen ammatillisen tutkinnon suorittamisesta. Tieto valmistumisesta tulee olla Oma Opintopolussa kevään tutkinnon osalta 5. toukokuuta ja syksyn tutkinnon osalta 4. marraskuuta mennessä. Todistukset luovutetaan lakkiaisissa tai ne voi noutaa myöhemmin toimistosta.

Jos olet suorittanut hyväksytysti tutkinnon pakolliset kokeet, mutta jos et ole vielä oikeutettu saamaan lukion päättötodistusta tai muuta vastaavaa todistusta, et saa ylioppilastutkintotodistusta. Ylioppilastutkintotodistus toimitetaan koululle sen jälkeen, kun rehtori ilmoittaa sinun saavan päättötodistuksen.

PÄÄTTÖTODISTUS

Lukion päättötodistuksen voi saada, kun kaikki pakolliset opinnot sekä riittävä määrä syventäviä opintoja on suoritettu (vähintään 88 opintopistettä tai 44 kurssia, katso opinto-opas: Aikuisten luokkoulutuksen tuntijako). Lukion päättötodistus tai vähintään 2,5-vuotinen ammatillinen todistus on edellytyksenä ylioppilastutkintotodistuksen saamiselle.

AINEKOHTAISIA OHJEITA YLIOPPILASKOKEISIIN

Minimivaatimus ylioppilaskokeisiin valmistautuessa on oppiaineen pakollisten kurssien suorittaminen, mutta kokeet perustuvat myös valtakunnallisten syventävien kurssien sisältöön. Lisäksi Konepajan aikuislukiossa järjestetään abikursseja lähes kaikissa ylioppilastutkinnossa suoritettavissa aineissa, ja niiden suorittaminen ennen ylioppilaskoetta on erittäin suositeltavaa. Niillä harjoitellaan vastaamista tyypillisiin ylioppilaskoetehtäviin sekä Abitti-järjestelmän käyttöä.

ÄIDINKIELEN KOE

Äidinkielen koe on kaksiosainen: siihen kuuluvat lukutaidon koe ja kirjoitustaidon koe. Lukutaidon kokeen arvioinnissa painottuvat luetun ymmärtäminen sekä tekstien analyysi- ja tulkintataidot ja kirjoitustaidon kokeessa kirjallisen ilmaisun ja tekstin rakentamisen taidot. Molemmissa kokeissa aineistoilla on vahva asema, joten lukeminen ja kirjoittaminen liittyvät niissä toisiinsa.

Kokeet järjestetään eri koepäivinä. Äidinkielen arvosana määräytyy näissä kokeissa saadun yhteispistesumman perusteella. Jos jätät saapumatta jompaankumpaan äidinkielen kokeeseen tai et jätä molemmissa koetilaisuuksissa koesuoritusta arvosteltavaksi, katsotaan kokonaissuoritus keskeytyneeksi eikä kompensatio ole mahdollinen. Sinun on koetta uusiessasi suoritettava kokeen molemmat osat uudelleen.

Molemmissa kokeissa tekstit kirjoitetaan yleiskielellä. Vastauksien kappalejako osoitetaan jättämällä tyhjä rivi kappaleiden väliin, ja myös mahdollisen otsikon jälkeen jätetään tyhjä rivi. Oikolu-kuohjelma ei ole käytössä. Tekstin voi kirjoittaa myös esimerkiksi Libre Office -tekstinkäsittelyohjelmassa, josta siirret kirjottamasi tekstin vastaukselle osoitettuun tilaan.

Lukutaidon kokeessa arvioidaan kriittistä ja kulttuurista lukutaitoa eli taitoa eritellä, tulkita, arvioida ja hyödyntää monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista, ilmaisukeinoista ja konteksteista. Tehtävät liittyvät esimerkiksi aineistona olevien tekstien merkityksiin, rakenteisiin, ilmaisuun, tematiikkaan, vastaanottoon ja kontekstiin sekä niiden välisiin suhteisiin.

Lukutaidon kokeen maksimipistemäärä on 60 pistettä. Lukutaidon kokeen arviointikohteet ovat kokonaiskuva lukutaidosta, vastauksen sisältöaineokset ja vastauksen esitystapa.

Kirjoitustaidon kokeessa arvioidaan kirjallista ilmaisukykyä sekä taitoa kielentää ajatuksia ja hallita asiakokonaisuuksia. Tehtävänä on tuottaa pohtiva tai kantaa ottava teksti aineistojen avulla.

Kirjoitustaidon kokeen ylin pistemäärä on 60 pistettä. Kirjoitustaidon kokeen arviointikohteet ovat kokonaiskuva kirjoitustaidosta näkökulma-, sisältö- ja aineistovalinnat, aineistojen käyttö, tekstin rakenne sekä kieli ja tyyli.

SUOMI TOISENA KIELENÄ -KOE

Voi suorittaa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -kokeen, jos äidinkielesi on muu kuin suomi ja jos olet opiskellut lukiossa suomi toisena kielenä -oppimäärän. Kokeessa ei vaadita äidinkielistä suomen kielen osaamista.

Kokeessa arvioidaan, miten hyvin olet saavuttanut suomi toisena kielenä -oppiaineen tavoitteiden mukaisen kielitaidon: miten hyvin ymmärrät kuulemaasi ja lukemaasi suomenkielistä tekstiä, hallitset sanastoa, kielen rakenteita ja suomen kielelle tyypillisiä ilmauksia sekä pystyt tuottamaan viestinnällisiä tekstejä ja laatimaan kirjoitelman jostakin kokemuspiiriinsä kuuluvasta, lukion oppimäärän aihepiireissä mainitusta tai ajankohtaisesta aiheesta.

Kokeessa arvioidaan sekä vastaanottamistaitoja (kuuleminen ja lukutaito) että tuottamistaitoja (kirjoitustaito). Suullista tuottamista ei arvioida. Tehtävät laaditaan niin, että ne mittaavat mahdollisimman kattavasti erilaisia viestintätoimintoja.

Kuuntelemisen tehtäväkokonaisuudessa mitataan kykyäsi ymmärtää puhuttua kieltä. Tehtävät voivat olla monivalintatehtäviä, avoimia kysymyksiä tai erilaisia reagointi- tai tiivistämistehtäviä. Tekstit voivat edustaa erilaisia kielen rekistereitä. Ne voivat olla lukupuhetta tai aitoa puhuttua kieltä.

Lukutaidon tehtäväkokonaisuudessa mitataan kykyäsi ymmärtää kirjoitettua kieltä ja vastata lukemasi perusteella erilaisiin tehtäviin, jotka edellyttävät tekstin tuottamista kohdekielellä. Tekstit edustavat eri tekstilajeja ja vaihtelevat pituudeltaan. Tehtävissä mitataan esimerkiksi pohjatekstin pääajatuksen tai tärkeiden yksityiskohtien ymmärtämistä, päätelmien tekemistä luetusta sekä yksittäisten ilmausten ymmärtämistä ja tulkintaa.

Kirjoitustaidon tehtäväkokonaisuudessa arvioidaan kykyäsi tuottaa itsenäisesti tekstiä ja ilmaista suomeksi ajatuksiasi lukion aihekokonaisuuksiin liittyvistä teemoista. Kirjoitustaidon tehtäväkokonaisuus jakautuu lyhyeen kirjoitustehtävään ja kirjoitelmaan. Lyhyessä kirjoitustehtävässä mitataan sitä, miten pystyt reagoimaan annettuun aineistoon ja ottamaan huomioon sen piirteet ja edellytykset omassa viestissäsi. Kirjoitelmassa arvioidaan kykyäsi tuottaa itsenäisesti yhtenäinen teksti annetusta aiheesta ja kykyäsi ilmaista ajatuksiasi suomen kielellä.

KIELIKOKEET

Vieraissa kielissä ja toisessa kotimaisessa kielessä järjestetään vaatavuudeltaan kahden eri tason kokeita. Saat lukio-opinnoistasi riippumatta valita, minkä tason mukaiseen kokeeseen osallistut. Yotutkintoon tulee kuitenkin sisältyä yksi pitkän oppimäärän koe.

Kielikokeeseen sisältyy seuraavia kielitaidon osa-alueita mittaavia tehtäviä (suluissa painotukset):

- kuullun ymmärtäminen (80–90 pistettä)
- luetun ymmärtäminen (70–90 pistettä)
- sanasto ja rakenteet (20–40 pistettä)
- kirjallinen tuottaminen (99 pistettä)

Voit valita, missä järjestyksessä suoritat eri koetehtävät ja muuttaa kaikkia vastauksiasi, kunnes päätät kokeen. Ole tarkkana kuullun ymmärtämisen tehtävissä sen suhteen, voiko tehtävän kuunnella vain kerran vai useammin.

Lue ohjeet ja tehtävänanto huolellisesti ennen kuin ryhdyt tekemään tehtävää. Muista myös, että väärällä kielellä vastaaminen tuo automaattisesti 0 pistettä.

Tehtävän suorittamiseen tarvittava ohjeistus ja aineisto annetaan tehtävän yhteydessä. Aineisto voi olla esimerkiksi tekstejä, kuvia, tilastoja, karttoja, videoita tai äänitallenteita. Jos vastauksen tavoitepituus kerrotaan tehtävänannossa, sitä tulee ehdottomasti noudattaa. Koejärjestelmä laskee merkkimäärän automaattisesti.

MATEMATIIKAN KOE

Matematiikan koe järjestetään vaativuudeltaan kahden eri tason mukaisena. Saat lukio-opinnoistasi riippumatta valita, minkä tason mukaiseen kokeeseen osallistut. Yo-tutkintoon tulee kuitenkin sisältyä yksi pitkän oppimäärän koe.

Koetehtäviin voi kuulua erilaisia aineistoja. Jokaisen tiedoston yhteydessä voidaan kertoa, millä ohjelmalla se on tarkoitettu avattavaksi. Valitset itse, millä koejärjestelmän ohjelmista käsittelet kyseistä aineistoa. Koejärjestelmä varoittaa, jos olet vastannut liian moneen tehtävään.

Vain koejärjestelmän SpeedCrunch ja KCalc-laskimet sekä MAOL-digitaulukot ovat käytössä kokeen A-osassa. Kokeen B-osassa ovat käytössä kaikki koejärjestelmään sisältyvät ohjelmat: Geogebra, LibreOffice Calc, wxMaxima, Texas Instruments TI-Nspire CAS, Casio ClassPad Manager, Logger Pro ja 4f Vihko. A-osan palautettuasi näet vain B-osan tehtävät, etkä voi enää palata vastaamaan A-osaan. A-osan palautukselle ei ole aikarajaa.

Hyvästä suorituksesta näkyy, miten olet päätenyt vastaukseen. Ratkaisussa on oltava tarvittavat laskut tai muut perustelut ja lopputulos, ellei tehtävänannossa toisin ohjeisteta. Vastauksen pitää olla riittävän selkeä, jotta opettajalle ja sensorille on selvää, mitä tarkoitat ja jotta merkinnät eivät mene vastauksessa keskenään sekaisin. Valittua merkintätapaa voi tukea selityksillä. Ohjelmia voi käyttää tehtävän ratkaisussa hyväksi niille luonteellisella tavalla, eikä niiden tuottamaa esitystä tarvitse kirjoittaa uudestaan, mikäli esitys on ymmärrettävä.

Vähäiset laskuvirheet eivät merkittävästi alenna pistemäärää, jos virheen johdosta tehtävä ei muutu luonteeltaan, virheestä ei seuraa ilmeisen väärä tai mahdoton tulos tai tehtävän tarkoitus ei ole testata kykyäsi tehdä virheettömästi laskutoimituksia.

REAALIAINEIDEN KOKEET

Kullakin tutkintokerralla on kaksi reaaliaineiden koepäivää. Yhtenä koepäivänä järjestetään *psykologian, filosofian, historian, fysiikan ja biologian* kokeet. Toisena koepäivänä järjestetään *uskonnon, elämäkatsomustiedon, yhteiskuntaopin, kemian, maantieteen ja terveystiedon* kokeet. Yhtenä päivänä voit osallistua vain yhden reaaliaineen kokeeseen. Siten yhdellä tutkintokerralla voit suorittaa enintään kaksi reaaliaineen koetta, jotka ovat eri päivinä.

Reaaliaineen yo-koe rakentuu tehtävätyypiltään ja vaativuudeltaan toisistaan eroavista osista, joissa voi olla useita tehtäviä. Osa tehtävistä voi olla pakollisia. Tehtävissä voi olla oheismateriaalina esimerkiksi tekstejä, kuvia, tilastoja, karttoja, animaatioita, videoita tai äänitallenteita. Koejärjestelmä varoittaa, jos olet vastannut liian moneen tehtävään.